

50 ANOS DE INVESTIGACIÓN ECONOMICA EN GALICIA

GUISÁN SEIJAS, María del Carmen

Profesora Ad Honorem, Departamento de Economía Cuantitativa

Facultade de Economía e Administración de Empresas

Universidade de Santiago de Compostela

Directora da Revista Galega de Economía (RGE) dende 2014 ata 30 de Novembro de 2018,

mcarmen.guisan@usc.es

Resumo: Presentamos a versión en galego dunha contribución á historia da investigación económica en Galicia no período 1967-2017, previamente publicada en castelán por Guisán (2018), a través da realización e dirección de numerosas teses doutorais, con especial referencia ao período 1992-2017 e enlazando a información académica de directores e autores. Tamén presentamos un resumo da información do período 1967-1991 xa publicada nun documento previo desta revista. Incluímos información complementaria sobre a difusión da investigación a nivel rexional, nacional e internacional. Dende unha perspectiva de xénero, observamos que a participación feminina está por enriba das baixas porcentaxes habituais en moitas universidades de Europa e do mundo, con niveis, en Galicia, superiores ao 40% dos autores das teses de economía, segundo os datos deste estudo.

Palabras chave: Investigación económica, Teses doutorais, Galicia, historia das universidades de España, Mulleres economistas nas Universidades, 50 anos.

Title: *Fifty years of Economic Research in the Universities of Galicia, 1967-2017.*

Abstract: We introduce a contribution in Galician language to the history of economic research in Galicia in the period 1967-2017 –previously published in Spanish by Guisán (2018)– through the numerous doctoral theses written and directed in Galicia, with special reference to the period 1992-2017, and linking academic information of directors and authors. We also provide a summary of the information for the period 1967-1991 already published in a previous document in this Journal. We highlight some complementary information on research publications from Galicia, at regional, national and international levels. From a gender perspective, we observe favorable conditions for female participation, with levels over 40%, higher than those usual in most universities in Europe and the world.

Keywords: Fifty years, Economics Research, Doctoral Theses, Galicia, History of Spanish Universities, Female Economists at Universities

JEL Codes: JEL Codes: A10, A11, A14, I2, I23

1. Introducción

Presentamos a versión en galego do Informe da autora sobre 50 anos de investigación económica en Galicia, que foi publicado previamente en castelán en Guisán (2018), e reproducése en galego con permiso da autora. Por limitacións da información dispoñible, e de tempo, a relación non é completa, pero achega moitos datos de interese. Tamén inclúe información sobre libros e Blogs de Economía de Galicia.

Na sección 2 presentamos unha breve recensión histórica dos primeiros 25 anos dos estudos de Economía en Galicia. A actividade investigadora dese período, 1967-1991, descríbese con máis detalle no Suplemento do Volume 24-1 do ano 2015 publicado por esta Revista (véxase Guisán, 2015). Na sección 3 presentamos varias táboas con información de numerosas teses doutorais lidas no período 1992-2018. Adicamos moitas horas de recompilación da información nas bases TESEO e Dialnet. Tamén tivemos en conta a achega de Barreiro (2007), que inclúe unha lista de teses doutorais do período 1992-2006 e outra información dispoñible na internet. A sección 4 realiza unha breve referencia á difusión da investigación económica realizada en Galicia. No Anexo incluímos información complementaria.

2. Breve recensión histórica do período 1967-1991

Os estudos de Economía en Galicia e no conxunto de España tiveron como antecedente ás Escolas de Comercio, así como cátedras relacionadas coa Economía nas Facultades de Dereito ou noutros centros. A mediados do século XX creáronse, en España, as primeiras Facultades de Ciencias Económicas e Comerciais, comezando pola da Universidade Complutense de Madrid (UCM) e seguindo polas que se crearon nas cidades de Barcelona (UBA), Bilbao (inicialmente adscrita á universidade de Valladolid, despois á universidade de Bilbao e actualmente á Universidade do País Vasco (UPV) e Málaga (inicialmente adscrita á universidade de Granada, e despois a Málaga (UMA)).

En 1966 aprobouse a creación das Facultades de Económicas de Santiago de Compostela (USC) e Valencia (UV), e no curso 1967-1968 iniciouse o primeiro curso na USC, baixo a dirección do Decano provisional Carlos G. Otero Díaz, Catedrático de *Economía política, facenda pública e dereito fiscal*, na Facultade de Dereito da USC, que viña de obter a súa cátedra no ano 1966 e regresaba dun período de ampliación de estudos en Madrid e Italia.

Deseguida creouse unha Cátedra de Dereito Mercantil, para a nova Facultade, o que permitiu a incorporación, por traslado dende Málaga, de Luis Suárez-Llanos Gómez, quen habería de ser o primeiro Decano titular no período 1969-1972. Foi unha etapa de grande actividade para a consolidación do novo centro, ocupándose dende a captación de profesores para todas as materias da licenciatura, como de conseguir o financiamento necesario para a construción do actual edificio da Facultade de Economía e Administración de Empresas.

Na bibliografía incluímos a referencia a dous documentos do Profesor Luis Suárez-Llanos nos que narra a súa experiencia como Decano neses anos de inicio da Facultade, así como aos artigos de Barreiro (2007), que fai referencia a historia das revistas de investigación da economía de Galicia, e de Cancelo (2008) sobre corenta anos de historia da Facultade.

Nos primeiros 25 anos de existencia, a Facultade de Santiago foi a única de Galicia, aínda que se impartían, noutras cidades de Galicia, cursos de primeiro ciclo (3 anos), de Licenciatura (5 anos) nos Colexios Universitarios e Diplomaturas de Ciencias Empresariais (3 anos) nas Escolas de Empresariais que substituíron ás Escolas de Comercio. O Decreto 3/1990 da Xunta de Galicia autoriza a segregación de centros da universidade de Santiago (USC) que impartían docencia noutras cidades e créanse as universidades da Coruña (UDC) e Vigo (UVIGO).

Varios dos primeiros profesores da USC naceron en Galicia e licenciáronse, doutoráronse ou exerceron a docencia nas primeiras Facultades de Economía de España (Madrid, Barcelona, Bilbao e Málaga) ou noutros países de Europa. Ademais, varios profesores da Escola de Comercio da Coruña colaboraron na docencia das súas especialidades.

Entre os primeiros profesores galegos, da Facultade da USC, procedentes doutras universidades están os seguintes, ordenados por cidade de orixe:

Provincia de A Coruña: 1) *A Coruña:* Juan Ramón Quintás, Doutorado en Economía en Bilbao en 1969 e Mª Carmen Guisán, licenciada en Economía en Bilbao en 1970. 2) *Ferrol:* Mª Jesús Freire Seoane, licenciada en Economía en Bilbao en 1971. 3) *Santiago de Compostela:* Xosé Manuel Beiras (Lic. en Dereito na USC, con ampliación de economía en París e Doutorado en Sevilla, baixo a dirección do experto en Economía: Jesús Prados Arrarte en 1968 e Xosé Luís Outes, Licenciado e Doutorado en Economía na Universidad alemá de Aagen (Aquisgrán) en 1977. 4) *Noia:* X. Xavier Álvarez Olariaga (Licenciado na UCM, Madrid).

Provincia de Lugo: 1) *Lugo:* J. Bernardo Pena (Licenciado e Doutorado en Economía na UCM de Madrid, baixo a dirección de Ángel Alcaide e Manuel de Torres en 1963) e Camilo

Prado (Economía en Barcelona e Málaga). 2) *Chantada*: Carlos G. Otero (Licenciado e Doutoramento en Dereito na USC, con ampliación de estudos de Economía Política en Italia e Madrid). Tamén tivo unha curta estadía, entre 1976 e 1977 e dirixiu varias teses despois, o profesor de Ribadeo, Antonio López Díaz, licenciado e doutor en Economía pola UCM.

Provincia de Pontevedra: 1) *Vigo*: Jaime García-Lombardero (Licenciado e Doutoramento en Economía na UCM de Madrid) e Luis Suárez-Llanos Gómez (Lic. e Doutoramento en Dereito na USC que foi Catedrático da Facultade de Económicas de Málaga antes do seu traslado á USC. 2) *Pontevedra*: Luis Caramés Viéitez; Licenciado en Economía en Málaga, con ampliación de estudos en Burdeos.

Tamén se incorporaron outros licenciados de Economía e profesores doutras especialidades (Dereito, Socioloxía, Matemáticas, etc.) procedentes doutros centros.

3. Directores de teses doutorais de economía en Galicia: períodos 1974-1991 e 1992-2017

Presentamos unha ampla relación de teses doutorais de Economía dirixidas nas universidades de Galicia, nos períodos 1974-1991 e 1992-2018. Non é unha relación completa, dada a heteroxeneidade de áreas e especialidades, as limitacións de tempo, e a que a información non sempre é abonda para coñecer o título, ano e director da tese. No apartado 4 citamos algunhas teses dirixidas por profesores das Facultades de Economía noutras Ciencias Sociais (Dereito, Socioloxía), pero nas táboas fixemos unha referencia especial aos estudos de investigación científica empírica en Economía. Co obxecto de contribuír ao coñecemento das árbores académicas, que relacionan mestres e discípulos, consideramos os seguintes grupos de directores de teses:

Grupo 1. É o grupo máis veterano, formado polos investigadores de Economía que realizaron a súa tese doutoral antes de 1981 e que dirixiron varias teses doutorais. Separámoslos en dúas táboas, segundo as datas de realización e dirección das teses.

Grupo 2. Discípulos do Grupo 1 que dirixiron teses doutorais nas universidades de Galicia, durante o período 1992-2017. As táboas ordénanse conforme á relación dos directores do Grupo 2 cos do Grupo 1, de do Grupo 1.2 co Grupo 1.1: Nas táboas 2.1 a 2.19 indícase a institución docente do director, que xeralmente coincide coa de lectura das teses dirixidas. No caso de lectura noutra universidade, indícase á beira do nome do autor. Tamén incluímos neste grupo a táboa 2.20 con directores, vencellados ás universidades de Galicia, que non son discípulos do Grupo 1, que realizaron a súa tese en centros distintos ás Facultades de Economía de Galicia no período 1981-2000 e que dirixiron teses doutorais de investigación económica no período 1992-2016. Indícase a universidade da tese do director, así como o ano de lectura e a institución docente. A institución das teses dos autores coincide coa institución do director agás cando se indique outra cousa.

Grupo 3. Discípulos dos directores do Grupo 2 que realizaron a súa tese doutoral antes do ano 2007. Tamén incluímos neste grupo a directores, vencellados ás universidades de Galicia, que non son discípulos dos Grupos 1 e 2, que realizaron a súa tese en centros distintos ás Facultades de Economía e Empresa de Galicia no período 2001-2006 e que dirixiron teses doutorais de investigación económica no período 1992-2016.

Grupo 4. Discípulos dos directores do Grupo 3, vencellados ás universidades de Galicia, que leron a súa tese doutoral antes do ano 2007 ou no período 2007-2010, e discípulos do Grupo 2 que leron a súa tese doutoral no período 2007-2010.

Nas táboas indicamos a información do director, universidade e datas. No caso de teses co-dirixidas indícase cun * despois do ano de lectura. As universidades désígnanse polas súas siglas (UDC, USC, UVIGO) para as universidades galegas, e para outras, véxase a lista ao final).

Grupos 1. Directores de teses doutorais antes de 1981

As Táboas 1.1 e 1.2. presentan dous conxuntos de directores do Grupo 1.

Táboa 1.1. Directores do Grupo 1 doutorados antes de 1974 e que dirixiron teses na USC no período 1974-1995, pero non nos anos posteriores. Na Táboa 1.1, os doutorados antes de 1974 que dirixiron teses de Economía ata 1995 e na Táboa 1.2 os doutorados antes de 1981, e que dirixiron teses tamén despois de 1995.

Director	Teses dirixidas: Autor e data de lectura
Beiras Torrado, Xosé Manuel. (Santiago de Compostela), Lic. Dereito, USC. Posgrao Economía: París e Madrid. Tese. Dir. Prados Arrarte, Jesús, Sevilla 1968)	Fernández Leiceaga, Xoaquín, 1990; García Negro, M ^a Carme, 1987; González García, José Luis, 1976; González Laxe, Fernando, 1982; López Iglesias, Edelmiro, 1995, López Suevos, Ramón, 1974; Pardellas de Blas, Xulio, 1983; Pérez Touriño, Emilio, 1981; Rojo Sánchez, Javier, 1980; Sequeiros Tizón, Julio G., 1981; Varela Lafuente, Manuel 1983; Vence Deza, Xavier, 1991
Gámir Casares, Luis. Lic. Dereito, Doutor Economía, Diplomado por Oxford, Política Económica, UCM, Madrid	Alvárez Olariaga, Xosé Xavier, 1980
García Lombardero e Viñas, Jaime (Vigo). Lic. e Doutor en Economía, UCM, Madrid	Abreu Sernández, Luisa Fernanda, 1983; Barreiro Gil, Manuel Jaime, 1983; Carmona Badía, Juan, 1983 Dopico Gutierrez del Arroyo, Fausto, 1977
Lobo Aléu, José Félix, (UNIOVI Catedrático dende 1982)	Colino Sueiras, José, 1977
Otero Díaz, Carlos G. (Lugo). Lic. e Doutor en Dereito, USC. Catedrático Facenda Pública	Álvarez Corbacho, Xoaquín, 1983; Caramés Vieitez Luis, 1975; Constela Acasuso, Francisco, 1982; Fernández Cainzos, Juan José, 1980; Iglesias Suárez, Alfredo, 1979
Quintás Seoane, Juan R. (A Coruña). Lic. e Doutor en Bilbao, 1969	Caballero Álvarez, Abel Ramón, 1977; Jiménez-Ridruejo, Zenón, 1975; Meixide Vecino, Alberto, 1982; Varela Santamaría, Ramón, 1993 (UDC)
Paniagua Íñiguez, Fco. Javier, (Política Económica, UVA)	Erias Rey, Antonio, 1986
Pena Trapero, J. Bernardo (Lugo). Lic. e Doutor en Economía, UCM. Tese en 1963. Directores: Ángel Alcaide e Manuel de Torres	Guisán Seijas, M ^a del Carmen, 1975 Riobóo Almanzor, José M ^a , 1978
Ros Hombraella, Jacinto. Lic. Economía pola UB. Catedrático de Estrutura Económica, UAB dende 1972	Arias Moreira, José Carlos, 1983
Sáez Torrecilla, Ángel. Catedrático de Economía Financeira e Contabilidade, UNED	Crespo Domínguez, Miguel Ángel, 1983
Suárez Suárez, Andrés S. (Brión, A Coruña) (Lic. e Doutor en Economía Catedrático UMA e UCM)	Pisón Fernández, Irene, 1980

Fonte: Elaborado a partir de datos de Guisán (1986), Guisán (2015), Teseo, Dialnet e outras fontes.

Táboa 1.2. Directores do Grupo 1 con teses en 1974-1980 e que dirixiron teses en 1981-2017

Director/a	Teses dirixidas, 1992-2018
Álvarez Olariaga, X. Xavier (Lic. UCM. Tese USC. Gámir, 1980), USC	Díaz Vázquez, M ^a Rosario, 2007; García Fernández, Francisco, 1997; García Menéndez, José Ramón, 1986
Caballero Álvarez, Abel, (Máster en Essex, Tese USC 1977), UVIGO	Ricoy Riego, Carlos, 1994
Caramés Vieitez, Luis (Lic. Economía UMA e Tese USC. Dir. Otero Díaz, 1979. Ampliación de Estudos, Burdeos), USC	Ballesteros Ron, Alejandro, 1998; Cadaval Sampedro, María, 2006; Frota Araujo, Francisco R., 2004; Grandío Dopico, Antonio, 1996; Lago Peñas, Santiago, 1998; López Peña, Francisco, 2010; Pinho, Joaquín Carlos, 2003; Romo de Vivar, Manuel, 2015; Silva, Natacha Alexandra, 2012; Vázquez Taín, Miguel Anxo, 1998
Dopico Gutiérrez del Arroyo, Fausto, (Tese USC, Dir. García-Lombardero 1977), USC	Chinchilla Gamboa, Lilliam, 2016; Fernández González, Angel, 1995; Losada Álvarez, Abel F., 1995; Martínez Rodríguez, Susana, 2004; Rodríguez Toimil, Abilio, 2016*
Guisán Seijas, M ^a Carmen, (Lic. Economía en Bilbao Tese USC. Dir. Pena Trapero, 1975), USC	Aguayo Lorenzo, 2001; Arranz Pérez, Matilde, 1989; Cal Bouzada, Isabel, 1993 (UVIGO); Cancelo Márquez, M ^a Teresa, 1996; Freire Seoane, M ^a Jesús, 1990; Frías Pinedo, Isidro, 1998; Guntín Araujo, Xulia, 2000; Iglesias Casal, Ana, 1998; López Andiñón, M ^a Carmen, 1997; Martínez Fedullo, Cintia M., 2004; Neira Gómez, Isabel, 1998; Padrao, Reinaldo, 2000; Rey Graña, Carlota 1992 (UDC); Rodríguez González, Xosé Antón, 1995; Vázquez Rozas, Emilia, 1998. Verdugo Matés, M ^a Victoria, 1989
López Díaz, Antonio (Lic. UCM: Tese UCM antes de 1977), Catedrático UNIOVI	Babío Arcay, M ^a Rosario, 1981; Barros Fornos, Fernando, 2000; Blanco Dopico, M ^a Isabel, 1982; Cantorna Agra, Sara, 1997; Gómez Rodríguez, Mariluz, 1994 (UNIOVI); Porto Serantes, Nélida, 1996
López Suevos, Ramón (Lic. Economía UCM, Tese Dir. Beiras Torrado, 1974) USC	Verdugo Matés, Rosa M ^a , 1998
Outes Ruso, Xosé Luis (Lic. Economía. Tese Dir. K.G. Zinn, Aachen, 1977), UVIGO	Falagán, Mota, Jorge, 1994; Díaz Vázquez, Raquel, 2001; Marra Domínguez, M ^a Ángeles, 2001
Prado Freire, Camilo (Lic. Tese UMA 1973, Estudos Posdoutorais en Estados Unidos), USC, UVIGO, URJC	Bastida Calvo, Justino, 1982; Castro Cotón, Manuel, 1982; Cibrán Ferraz, Pilar, 1981; Fernández Arias, M ^a Jesús, 2001; Figueroa Dorrego, Pedro, 1997; García Rodríguez, M ^a José; Gómez Fraiz, José Santiago, 2000; Guisado Tato, Manuel, 1983; Neira Fontela, Edelmira, 1984; Redondo López, José Antonio, 1981; Rivo López, Elena, 1992; Rodríguez Sánchez, J.A., 1992; Sandoval Pérez, M ^a Ángeles, 1990; Varela González, José Antonio, 1982; Vázquez Rodríguez, Paula, 2010*
Pisón Fernández, Irene Lic. e Tese, USC. Dir. Suárez Suárez, 1980, UVIGO	Barajas Alonso, Angel, UN 2004*; Cabaleiro Casal, M ^a José, 2000; Crespo Cibrán, Miguel Angel, 2013; Garrido González, M ^a Luz, 2013; Martínez Cobas, Xavier, 2000; Noutg, Liou Agbor, 2015; Puime Guillén, Félix, 2012; Rodríguez Pardo, Francisco, 2000
Riobóo Almanzor, José M ^a (Lic. Economía, Málaga, Tese Dir. Pena Trapero, J. Bernardo, 1978, USC) USC	Chas Amil, M ^a Luisa, 1998; Escudero Prado, M ^a Eugenia, 2000* González Murias, Pilar, 1996; Pis Sánchez, Eduardo, 2012 Rodríguez Rey, Marcos, 2003; Tato Rodríguez, Mercedes, 1996 Troitíño Cobas, Ánxela, 2000
Rodríguez Galdó, M ^a Xosé (Lic. Historia. Tese: USC. Dir. García de Cortázar, 1975), USC	Cordero Torrón, Xosé, 2012; Freire Esparís, Pilar, 2004; García Fuentes, Manuel, 1980; Pis Sánchez, Eduardo, 2012; Seijas Llerena, Daniel, 2016

Fonte: Elaboración por Guisán (2018) con datos de Guisán (1986), Dialnet e outras fontes.

Os directores das primeiras 5 teses doutorais de Economía na USC, durante o período 1974-1981 foron: Xosé Manuel Beiras Torrado, en 1974, Juan Ramón Quintás Seoane e Bernardo J. Pena Traperero, en 1975, Jaime García-Lombardero en 1977 e Carlos G. Otero en 1979. En Guisán (2015) inclúese máis información sobre as teses do período 1974-1991 e cítanse tamén neste período na USC, a lectura da tese doutoral de Alfredo Pérez Sánchez, (dirixida en 1983 por Carlos Berzosa Alonso-Martínez (Catedrático de Estrutura Económica da UCM), quen desenvolveu a súa actividade docente investigadora na UNIOVI, e a lectura da tese doutoral de Rosa Elvira Fernández, dirixida por Ezequiel Uriel da universidade de Valencia. En Barreiro (2007) figura unha relación de teses doutorais do período 1992-2006.

Dende unha perspectiva de xénero, atopamos que a participación feminina, tanto como estudantes, como nas actividades docentes e investigadoras de Economía, incrementouse, ao longo do tempo: Na táboa 1.1 non hai ningunha muller entre os 11 directores, e só 4 mulleres entre as 32 persoas (12.5%) que se doutoraron na Facultade de Económicas da USC dirixidas polo grupo máis veterano. Na táboa 1.2, o número de mulleres directoras é de 3 sobre un total de 12 directores (25%) e o número de teses dirixidas inclúe as de 39 mulleres nun total de 76 teses (51%).

Os primeiros investigadores económicos que acadaron o doutorado na USC antes de 1981 figuran na táboa 1.1 como discípulos e na táboa 1.2 como directores de teses.

A temática das teses é ampla, como se pode ver en Latindex, Guisán (2015) e no Anexo deste informe. No caso das teses dirixidas polo Grupo 1, moitas delas refírense aos seguintes temas:

- 1) Economía de Galicia: Sectores de Agricultura, Pesca, Industria, Financeiro, Educativo, Investimento, Innovación, etc.
- 2) Economía española, con especial referencia á Facenda Pública, aranceis, imposto sobre a renda, desenvolvemento rexional en España e estudos sectoriais (automóvil, turismo, minaría, vivenda, servizos comerciais, sector financeiro, etc.), temas de interese para a economía da empresa e outros.
- 3) Economía europea e internacional: crecemento económico e consumo nos países da OCDE, desenvolvemento en países de Asia (China e India), transporte marítimo internacional, industria, competitividade e innovación en Europa, desenvolvemento rexional na Unión Europea, pequena e mediana empresa, educación e cooperación ao desenvolvemento mundial, e os primeiros estudos na USC sobre Portugal e países hispanoamericanos.

Grupo 2: Directores discípulos dos directores do Grupo 1 e outros investigadores.

As táboas 2.1 a 2.19 amosan as listas clasificadas conforme á vinculación dos directores do Grupo 2 cos directores dos Grupos 1.1 e 1.2, e tamén a vinculación de directores do Grupo 1.2 co Grupo 1.1, para as teses dos períodos 1992-2006 e 2007-2018. A táboa 2.20 inclúe a outros investigadores que leron a súa tese doutoral, noutros centros no período 1980-1990, non dirixidas por directores do Grupo 1, e que comezaron a dirixir teses en 1992-2006. Indícase a data de lectura da tese, tanto do director como do autor e a institución do director (USC, UDC, UVIGO). A universidade da tese do autor coincide coa da institución do director, agás cando se indique o contrario.

Táboa 2.1. Director do período 1992-2018, cuxa tese foi dirixida por Xosé Xavier Álvarez Olariaga: Política Económica

Director	1992-2006	2007-2018
García Menéndez, José Ramón, (1987), USC		Mogrovejo Monasterios, Jesús Alejandro, 2008

Táboa 2.2. Directores do período 1992-2018, cuxas teses foron dirixidas por Xosé Manuel Beiras Torrado: Estrutura Económica

Director	1992-2006	2007-2018
Fernández Leiceaga, Xoaquín, (1990), USC	Cao Fernández, Manuel, 2002; Pallas González, Julio, 2005*	
García Negro, M ^a Carme, (1987),USC	Doldán García, Xoan Ramón, 2000; López Rodríguez, Abel, 1995	Carballo Penela, Adolfo, 2009 Villasante Larramendi, Carlos Sebastián, 2009
González Laxe, Fernando, (1982), UDC	Hernández García, María, 2005 Martín Palmero, Federico, 2002	Ejarque Bernet, Josep, 2009 Pais Montes, Carlos, 2014* Pérez Astray, Braulio, 2014*
López Iglesias, Edelmiro (1995), USC	Castañón Llamas, Luis, 2002 Pérez Fra, Mar, 2003 Ribas Álvarez, Alfonso, 2004	Morales Urrutia, Ximena, 2017*; Zambrano, Dani 2016*; Nuricumbu Linares, Alejandro, 2015* UVIGO
López Suevos, Ramón (1974), USC	1 Tese na Táboa 1.2	
Pérez Touriño, Emilio (1981), USC	Caride Estévez, M ^a José, 2002 (ver Anexo)	
Sequeiros Tizón, Julio G., (1981), UDC	López Martínez, Iván, 2003; Nuñez Gamallo, Ramón, 2002; Retamal Umpierrez, Claudio, 2000; Santamaría Fidalgo, Jesús, 1998	Ferreiro Seoane, Francisco J. 2014 Mezo Balaca, Inés, 2007 Sousa Nunes, Fernando, 2007
Varela Lafuente, Manuel, (1983), UVIGO	Iglesias Malvido, Carlos, 2000; Santamaría Conde, Xoan Xosé, 1992; Simón Fernández, Xavier, 1995; Surís Regueiro, Juan Carlos, 1992	Ballesteros, Marta A., 2018* Pérez Pérez, Marcos, 2016*
Vence Deza, Xavier, (1991), USC	Almeida, Fernando Mario, 2003; Pereira, Orlando P., 2002; Rodil Marzabal, Oscar, 2000; Sánchez Carreira, M.Carmen, 2006;Yáñez Braxe, Ramón, 1999	García Arias, Ana Isabel, 2008; González López, Manuel, 2007; Herrera, Giovanni, 2016*; James Heredia, Jourdy Victoria, 2011;Parga-Dans, Eva, 2011*; Pereira Sánchez, Ángeles,2016; Tamayo Herrera, César, 2015

Táboa 2.3. Director cuxa tese foi dirixida por Abel Caballero Álvarez: Teoría Económica

Director	1992-2006	2007-2016
Ricoy Riego, Carlos, 1994 USC		Fraga Castillo, Carlos Alberto, 2010* Pombo Romero, Julio, 2007* Vázquez Suárez, Marta, 2008

Táboa 2.4. Directores cuxas teses foron dirixidas por Luis Caramés Viéitez: Facenda Pública

	1992-2006	2007-2017
Ballesteros Ron, Alejandro, 1998, USC		Banerjee, Bidisha, 2013; Castillo Stark, Leila Zoraida, 2007
Grandío Dopico, Antonio, 1996, UDC	Mabele Shija, Jeremiah Robert, 2004	
Pinho, Joaquín Calors, 2003		Neves Maldonado, Isabel Alexandara, 2015* UVIGO

Táboa 2.5. Directores cuxas teses foron dirixidas por Jaime García-Lombardero : Historia Económica

Director	1992-2006	2007-2016
Barreiro Gil, Xaime, (1983), USC		Rodríguez Tomil, Abilio, 2016*
Dopico Gutiérrez del Arroyo, Fausto, (1977), USC	3 Teses na Táboa 1.2	2 Teses na Táboa 1.2.
Carmona Badía, Xán, (1983), USC	Espido Bello, M ^a do Carme, 1995; Facal Rodríguez, M ^a Jesús, 2003; Fernández Vázquez, M.T., 2002; Lozano Curtier, Alberto, 1998; Martínez Domínguez, Blanca, 2000; Vázquez González, Alejandro P. 2000	Lebrancón, Joseba, 2009; López Facal, Xoán, 2014; Otero Eiriz, Claudio, 2017

Táboa 2.6. Directores cuxas teses foron dirixidas por Mª Carmen Guisán Seijas: Econometría.

Director/a	1992-2006	2007-2018
Aguayo Lorenzo, Eva, (2001), USC	Lamelas Castellanos, Nélica 2003*	Barata, Ana Sofía Cardim, 2016* Gudiño Paredes, Mariana, 2013*
Arranz Pérez, Matilde, (1989), UDC	Ramil Díaz, María, 1998; Lodeiro Hermida, M ^a José, 2000	
Cancelo Márquez, M ^a Teresa, (1996), USC	Lamelas Castellanos, Nélica, 2003*	Gómez Monge, Rodrigo, 2012
Freire Seoane M ^a Jesús, (1990), UDC	Martínez Seijas, Pilar, 1999; Teijeiro Álvarez, Mercedes, 2005	López-Bermúdez, Beatriz, 2018; Núñez Flores, Maura, 2011; Peña Zarzuelo, Ignacio de la, 2018; Rodríguez Sánchez, Migel, 2017; Pais Montes, Carlos, 2014*; Silva, Carla Sofía Pires, 2015*; Zenzes Cordera, Natalia, 2011*
Frias Pinedo, Isidro, (1998), USC		Gomes, Sofia Elisabete, 2013*
Neira Gómez Isabel, (1998), USC		Alves, Liliana, 2016*; Ferreira, Pedro, 2011*; Filgueira Vizoso, Almudena, 2012*; Gomes, Sofia Elisabete, 2013*; Lado-Sestayo, Rubén, 2015*; Portela Maseda, Marta, 2011; Viera, Elvira, 2007*; Zapata Huanamí, Guillermo, 2017*
Rodríguez González, Xosé Antón, (1995), USC	Expósito Díaz, Pilar, 1999; Pallas González, Julio, 2005*; Pérez Vidal, Tomás, 2002*	Elasraag, Yahia, 2013 Pawlowska, Ewa, 2011*
Vázquez Rozas, Emilia, (1998), USC		Castillo Montesdeoca, Eddy A., 2017*

Táboa 2.7 Directores cuxas teses foron dirixidas por Antonio López Díaz: Contabilidade

Director/a	Ata o ano 2006	2007-2018
Babío Arcay, M ^a Rosario, (1991), USC	Muiño Vázquez, M ^a Flora, 2000	Álvarez Domínguez, M ^a América, 2007 Ramos Araújo, M ^a Fátima, 2015 Ribeiro, Judite da Assunção, 2016 Suárez Fernández, Oscar, 2012
Blanco Dopico, M ^a Isabel, (1982), USC	Aibar Guzmán, Beatriz, 1997; Aibar Guzmán, Cristina, 2001; Domínguez Calvo, M ^a José, 1993; Maside Sanfiz, José Manuel, 2001; Salvador Montiel, M ^a Dolores, 2001*; Gago Rodríguez, Susana, 1991	Martínez Hernández, Rosalba, 2009, (UNICAN);
Cantorna Agra, Sara (1997), USC	Salvador Montiel, M ^a Dolores, 2001*	Rodríguez Gil, Luis Ignacio, 2012*
Gomez Rodríguez, M ^a Luz, (2008), UNIOVI		Carrasco Pena, Javier 2008* (UDC)

Táboa 2.8. Directores cuxas teses foron dirixidas por Carlos G. Otero Díaz na USC: Facenda Pública

Director	1992-2006	2007-2018
Álvarez Corbacho, Xoaquín, 1983, UDC	Rego Veiga, Gustavo, 1998	
Caramés Vieitez, Luis A. 1979, USC	7 teses na táboa 1.2	3 teses na táboa 1.2.
Faiña Medín, José Andrés, (1981), UDC	Arosa Gómez, Constantino, 1995 Barreiro Viñán, José Manuel, 2003 García Lorenzo, Antonio, 2001 López-Rodríguez, Jesús, 2002 Novo-Cortí, Isabel, 2001 Pateiro Rodríguez, Carlos, 2000 Reyes Santías, Francisco, 2005 Salcines Cristal, J. Venancio, 1997	Bruna, Fernando, 2014 Dogaru, Teodora, 2014 Nieto Mengotti, Manuel, 2015 Pesqueira, Rogelio, 2018 Sánchez de Paz, Elena, 2009 Sobreira Seoane, Juan L., 2015 Varela-Candamio, Laura, 2011
Fernández Cainzos, Juan. J., UDC, 1980		<u>Suárez Mallo, Mª de la Cruz, 2012</u>
Gago Rodríguez, Alberto, 1983, UVIGO	Lavandeira Villot, José M ^a , 1998*	Álvarez Villamarín, Xosé Carlos, 2014; Ramos Fernández, Ana, 2015*

Táboa 2.9 Director cuxa tese foi dirixida por Xosé Luis Outes Ruso: Teoría Económica

Director	Teses dirixidad
Falagán Mota, Jorge, UVIGO, 1994	Bello, Ignacio, 1999* Martínez Cobas, Xavier, 2001*

Táboa 2.10. Director cuxa tese foi dirixida por Francisco Javier Paniagua Iñiguez: Política Económica

Director	1992-2006	2007-2018
Erias Rey, Antonio (1986), UDC	Dopico Castro, Jesús Ángel, 2001; Iglesias-Gómez, Guillermo 2006; Pena López, Atilano, 2003; Prado Domínguez, Antonio, 1995; Sánchez Santos, José Manuel, 1997; Seijas Díaz, Amparo Dolores, 2001	Fernández Fernández, Javier Luis, 2015

Táboa 2.11. Directores cuxas teses foron dirixidas por J. Bernardo Pena Trapero: Econometría e Estatística Económica

Directores	Ata o ano 2006	2007-2018
Guisán Seijas, M ^a Carmen, (1975), USC	16 teses dirixidas (Táboa 1.2)	
Riobóo Almanzor, José M ^a (1978), USC	6 teses dirixidas (Táboa 1.2)	1 Tese (Táboa 1.2)

Táboa 2.12. Directores cuxas teses foron dirixidas por Irene Pisón Fernández: Economía financeira

Director	Ata o ano 2006	2007-2018
Rodríguez de Prado, Francisco, 2000, UVIGO		Fernández Fernández, Roberto, 2016; Garrido González, M ^a Luz, 2013*; Maldonado, Isabel Alexandra, 2015*; Puime Guillén, Felix, 2012*
Martínez Cobas, Francisco Xavier, 2000. UVIGO		El Kaoutit, Tarik, 2013*

Táboa 2.13. Directores cuxas teses foron dirixidas por Camilo Prado: Empresa e márketing

Director/a	Ata o ano 2006	2007-2018
Bastida Calvo, Justino, (1982), USC	Castromán Diz, Juan Luis, 1999 López López, Vicente A., 2001 Díez de Castro, José Alberto, 1989	Curto Rodríguez, Eduardo, 2016; Vázquez Blanco, Santiago, 2015
Castro Cotón, Manuel, (1982), USC	Fernández López, Sara, 2001	
Cibrán Ferraz, M ^a Pilar (1981), UVIGO		Beltrán Varandela, José Luis, 2009
Figueroa Dorrego, Pedro (1997), UVIGO		Costa, Ricardo, 2010*; González-Loureiro, Miguel, 2011; Santos Rodríguez, Helena, 2008*
Guisado Tato, Manuel(1983), UVIGO	Ferro Soto, Carlos A. 2001; Martínez Senra, Ana Isabel, 1999; Rodríguez Domínguez, M ^a Mar, 2000; Vázquez Abad, Jesús, 2000*; Vila Alonso, Mercedes, 1997	
Neira Fontela, Edelmira,1984, USC	Álvarez Pérez, Dolores, 1999 Bastida Domínguez, María, 2003 Castro Casal, Carmen, 2001	García Chas, Romina, 2012
Redondo López, José Antonio (1981), USC	Escudero Prado, M ^a Eugenia, 2000*; Fernández Fernández, Loreto, 1996; Galguera García, Laura, 2003*; González-Cueto, Aleida, 2002; López Cabarcos, Ángeles, 1999; López Penabad, Celia, 2000; Martínez Barbeito, Josefina, 1989; Méndez Rodríguez, M ^a Paz, 2003*; Otero González, Luis, 2001; Piñeiro Chousa, Juan, 1997; Rodríguez Sandiás, Alfonso, 1999; Sánchez Vilariño, Guillermo, 2002*	Ashour, Sami, 2014*; Durán Santomil, Pablo, 2010*; Ibragimora, Dildora, 2014*; Ramos Araújo, M ^a Fátima, 2015*; Ribeiro, Judite da Assunção, 2016*; Rodeiro Pazos, David, 2008*; Romero Castro, Noelia, 2009*; Silva Faria, M ^a José, 2012; Tamazian, Artur, 2008*; Vázquez Rodríguez, M ^a Rosa, 2011;
Varela González, José Antonio,1982 USC	Aguiar Falcao de Castro, 1998; Bande Vilela, Belén, 2004; Benito Torres, José Leandro, 2001; Calvo Silvosa, Anxo, 1995; Carvalho Vieira, José Manuel, 1997; Castillo Puente, Angel M ^a del, 2003; Fernández Ferrín, Pilar, 2002; Fraiz Brea, José Antonio, 1995; García Garazo, Teresa, 2002; Río Araujo, M ^a Luisa del, 2000; Ruzo Sanmartín, Emilio, 2002; Serra, Elisabete Magálhaes, 1996	Abousandra, Alaa Abdelaziz, 2017 Alaraj, Rafat Ali, 2017

Táboa 2.14. Directores cuxas teses foron dirixidas por Juan R. Quintás: Teoría económica

Director	1992-2006	2007-2018
----------	-----------	-----------

Caballero Álvarez, Abel, (USC 1977), UVIGO	1 Tese xa incluída na Táboa 1.2.	
Meixide Vecino, Alberto, (USC, 1982), USC	Bande Ramudo, Roberto, 2002; Cruz Ferreiro, Indalecio, 2003*; Fernández Grela, Manuel, 1995	Blanco Estévez, Adrián, 2018; Calvo González, Alexia, 2016*; Fernández Méndez, Diana, 2017*; Flores Mallo, Manuel F., 2014*; Gundín Castro, M ^a Inés, 2007

Táboa 2.15. Directores cuxas teses foron dirixidas por José Mª Riobóo: Estatística económica

Director/a		
Tato Rodríguez, Mercedes, USC	Chas Amil, M ^a Luisa, 1998*	
Troitiño Cobas, Ánxela, USC		Corbelle Cacabelos, Fernando, 2017

Táboa 2.16. Director cuxa tese foi dirixida por Mª Xosé Rodríguez Galdó: Historia económica

Director	1992-2006	2007-2016
Cordero Torrón, Xosé (2012), USC		Chinchilla Gamboa, Lilliam, 2016*

Táboa 2.17. Director do período 1992-2018 cuxa tese foi dirixida por Jacint Ros Hombravella (Catedrático de Estrutura Económica, UAB, Barcelona)

Director	1992-2006	2007-2018
Arias Moreira, José Carlos (1983), UVIGO	Castro, Ana Esther, 1995 Teixeira, José Francisco, 1995	

Táboa 2.18. Director do período 1992-2018 cuxa tese foi dirixida por Ángel Sáez Torrecilla (Catedrático de Contabilidade na UNED, Madrid) en 1974-1991

Director	1992-2006	2007-2017
Crespo Domínguez, Miguel Ángel 1983, UVIGO	Martín-Casal García, José Antonio, 1997; Rodríguez Rodríguez, M ^a Paz, 2001; Sáez Ocejo, José Luis, 1995	Bandeira, Ana M ^a Alves, 2009 Santos de Oliveira, Helena M ^a , 2015; Teixeira Pereira, José Manuel, 2009

Táboa 2.19. Directores do período 1992-2018 cuxas teses foron dirixidas por Andrés S. Suárez Suárez na USC e na UCM: Economía financeira e Contabilidade

Director/a	1992-2006	2007-2018
Doldán Tié, Félix (UCM,1983), UDC	Aguiar Maroto, Fernando, 1994; Boedo Vilabella, Lucía, 2005 Fernández Castro, Ángel, 1995; Iglesias Antelo, Susana, 1997; Llano Monelos, Pablo de, 1998; Orduña Domínguez, M ^a Teresa, 1994; Piñeiro-Sánchez, Carlos, 1999; Rico Peña, Fermín, 2004; Rodríguez López, Manuel, 2000; Sa Silva, Eduardo Lopez de, 1998; Suárez Massa, Isabel, 1998; Vara Arribas, Ricardo, 1999	
Pisón Fernández, Irene (USC, 1980), UVIGO 8 Teses xa incluídas na táboa 1.2.		

Táboa 2.20 Directores, doutorados antes de 1991 noutros centros, cuxas teses non foron dirixidas por directores dos Grupos 1 e 2 e que comezaron a dirixir teses en 1992-2006

Director/a	1992-2006	2007-2018
Alonso Álvarez, Luis (Lic. 1975, Doutor 1984, Historia, UB)	Carballas LUGRÍS, Julio 1994-1995	
Cancelo de la Torre, José Ramón (Lic. USC. Tese. Dir. Pilar Martín Guzmán, UAM, 1986), UDC	Cruz Ferreiro, Indalecio, 2003*, USC; Vargas Vargas, Manuel, 1999, UCLM	Mourelle, Estefanía, 2007, UDC; Sánchez-Sellero, M ^a Carmen, 2010, UDC
Fernández-Jardón, Carlos, UVigo, (Lic. en Matemáticas, UVA 1976, Tese Economía UN 1990. Dir. Martínez Echevarría. Miguel A., (Madrid) UVIGO	Barajas Alonso, 2004*; Bellón González, Ignacio, 1999; Caneda González, Anabel, 1997, UN; Martínez Cobas, Xavier, 2001*; Martínez Filgueira, Xosé Manuel, 1998, UDC; Otero Giráldez, M ^a Soledad, 1996; Pereira Otero, Begoña, 2006*; Vilela, Eduardo N. 1994, UN	Costa, Ricardo, 2010* Martos Artis, M ^a Susana, 2013* Santos Rodríguez, Helena, 2008*
Miguel Domínguez, José Carlos de (Lic. Matemáticas e Farmacia. Tese: Farmacia, USC 1983), USC	Miranda Torrado, Fernando, 1998 Murias Fernández, M ^a Pilar, 2003; Pérez Vidal, Tomás, 2002*; Ramos Calvo, Agustín; Redondo López, Carmen, 2005*; Vasallo Rapela, Alejandro M., 2003*	Estévez Núñez, Juan Carlos, 2012*; Feás Vázquez, Jacobo, 2008*; Rodríguez González, David, 2013*; Valcárcel Aguiar, Beatriz, 2017 *
Quiñoá, Xosé Luis. (Tese Matemáticas, UZA, 1980), USC	Lorenzo Díaz, M ^a Carmen, 1998 Porto Vila, Rosalía, 1998	

A táboa 2.21. inclúe os Directores do Grupo 2 por orde alfabética, incluíndo a súa vinculación cos Grupos 1 e 3. En caso de Teses co-dirixidas no Grupo 3, indícase con *.

Táboa 2.21. Directores do Grupo 2 e relación cos Grupos de Directores 1 e 3.

Directores do Grupo 2	Relación co Grupo 1	Relación co Grupo 3
Aguayo Lorenzo, Eva, 2001	Guisán Seijas, M.C.	Lamelas, N.*
Alonso Álvarez, Luis, 1975	Centro: UB	
Álvarez Corbacho, Xoaquín, 1983	Otero Díaz, C.G.	
Arias Moreira, José Carlos, 1983	Ros Hombravella, J.	
Arranz Pérez, Matilde, 1989	Guisán Seijas, M.C.	
Babío Arcay, M ^a Rosario, 1991	López Díaz, A.	
Ballesteros Ron, Alejandro, 1998	Caramés Viéitez, L.	
Barajas Alonso, Ángel, 2004	Pisón Fernández, I.	
Barreiro Gil, Jaime, 1983	García-Lombardero, J.	
Bastida Calvo, Justino, 1982	Prado Freire, C.	Castromán, J.L.; López, V.A.; Díez de Castro, J.A.
Blanco Dopico, M ^a Isabel, 1982	López Díaz, A.	Gago, S.
Cancelo de la Torre, José Ramón, 1986	Centro: UAM	
Cancelo Márquez, M ^a Teresa, 1996	Guisán Seijas, M.C.	Lamelas, Néida*
Cantorna Agra, Sara, 1997	López Díaz, A.	
Carmona Badía, Xán, 1983	García-Lombardero, J.	
Castro Cotón, Manuel, 1982	Prado Freire, C.	López, S.
Cibrán Ferraz, M ^a Pilar, 1981	Prado Freire, C.	
Cordero Torrón, Xosé, 2012	Rodríguez Galdó, M.X.	

Crespo Domínguez, Miguel Angel, 1983	Sáez Torrecilla, A.	Sáez, J.L.
Doldán Tié, Felix, 1983	Suárez Suárez, A.S.	Fernández, A; Iglesias, S.; Orduña, M.T.
Erias Rey, Antonio, 1986	Paniagua Íñiguez, F.	Pena, A.; Sánchez, M.
Faíña Medín, Xosé Andrés, 1981	Otero Díaz, C.G.	GarcíaA;Novo,i;Pateiro,C.;Salcines,V.
Falagán Mota, Jorge, 1994	Outes Ruso, X.L.	
Fernández Caínzos, Juan J., 1980	Otero Díaz, C.G.	
Fernández Jardón, Carlos, 1990	Centro: UN	
Fernández Leiceaga, Xoaquín, 1990	Beiras Torrado, X.M.	Cao, M.
Figuroa Dorrego, Pedro, 1997	Prado Freire, C.	
Freire Seoane, M ^a Jesús, 1990	Guisán Seijas, M.C.	Teijeiro, M.
Frías Pinedo, Isidro, 1998	Guisán Seijas, M.C.	
Gago Rodríguez, Alberto, 1983	Otero Díaz, C.G.	Labandeira, J.M.
García Menéndez, José Ramón, 1987	Álvarez Olariaga, X.X.	
García Negro, M ^a do Carme, 1987	Beiras Torrado, X.M.	Doldán, X.R.
Gómez Rodríguez, M ^a Luz, 2008	López Díaz, A.	
González Laxe, Fernando, 1982	Beiras Torrado, X.M.	Martín, F.
Grandío Dopico, Antonio, 1996	Caramés Viéitez, L.	
Guisado Tato, Manuel, 1983	Prado Freire, C.	Ferro, C.A.; Vila, M.
López Iglesias, Edelmiro, 1995	Beiras Torrado, X.M.	Pérez Bra, M.
Martínez Cobas, Francisco, 2000	Pisón Fernández, I.	
Meixide Vecino, Alberto, 1982	Quintás Seoane, J.R.	Bande,R.; Fernández Grela, M.
Miguel Domínguez, José Carlos de, 1983	Outros Centros: USC	Murias, M.P.; Ramos, A.
Neira Fontela, Edelmira, 1984	Prado Freire, C.	Álvarez,M.D.; Bastida,M.; Castro,C.
Neira Gómez, Isabel, 1998	Guisán Seijas, M.C.	
Pinho, Joaquín, 2003	Caramés Viéitez, L.	
Quiñoá López, Xosé Luis, 1980	Centro: UZA	
Redondo López, José Antonio, 1981	Prado Freire, C.	Fernández,L.;López,A;Martínez,J; Otero,L; Piñeiro,J; Rodríguez,A.
Ricoy Riego, Carlos, 1994	Caballero Álvarez, A.	
Rodríguez de Prado, Francisco, 2000	Pisón Fernández, I.	
Rodríguez González, Xosé Antón, 1995	Guisán Seijas, M.C.	
Sequeiros Tizón, Julio G., 1981	Beiras Torrado, X.M.	
Tato Rodríguez, Mercedes, 1996	Riobóo Almanzor, J.M.	
Troitiño Cobas, Ánxela, 2000	Riobóo, Almanzor, J.M.	
Varela González, José Antonio, 1982	Prado Freire, C.	Bande, B.; Calvo,A.; Fraiz, J.A.; Fernández, P.; Ruzo, E.
Varela Lafuente, Manuel, 1983	Beiras Torrado, X.M.	Simón, X.; Surís, J.C.
Vázquez Rozas, Emilia, 1998	Guisán Seijas, M.C.	
Vence Deza, Xavier, 1991	Beiras Torrado, X.M.	Rodil, O.; Sánchez, M.C., Yáñez, R.

Nota: No Anexo pódense engadir relacións do Grupo 2 co Grupo 4.

Grupos 3: Directores discípulos do Grupo 2 e outros

A táboa 3 inclúe directores do Grupo 3, discípulos do Grupo 2, que acadaron a súa tese antes de 2007, e outros directores. No Anexo inclúese máis información dese grupo e do Grupo 4. No Anexo incluimos as táboas A3.1 a A3.22 nas que figuran 45 directores discípulos do Grupo 2, con teses anteriores a 2007, que dirixiron case 125 teses (algo menos ao haber varios casos de teses co-dirixidas) e tamén as Táboas A3.23 e A3.24 doutros directores con teses anteriores a 2007, que non son discípulos dos Grupos 2 e 3. Na seguinte táboa, se indica ano da tese e a universidade onde exercen a súa actividade académica. A universidade onde realizaron a súa tese coincide coa da súa actividade académica, agás cando se indique o contrario.

Táboa 3. Directores de teses: Grupo 3

Álvarez Pérez, Dolores, USC, 1999
Antelo, Manel, USC 1996
Bande Ramudo, Roberto, 2002
Bande Vilela, Belén, USC 2004
Bastida Domínguez, María, USC, 2004
Calvo Silvosa, Anxo, UDC, 1995
Cao Fernández, Manuel, USC 2002
Castro Casal, Carmen, USC, 2001
Castromán Diz, Juan Luis, 1999
Díez de Castro, José Alberto, 1989
Doldán García, Xoan Ramón, 2000
Fernández Castro, Ángel, 1995, UDC
Fernández Fernández, Loreto, 1996 USC
Fernández Fernández, Melchor (UAB, 1999), USC
Fernández Ferrín, Pilar, USC, 2002
Fernández Grela, Manuel, USC, 1995
Fernández López, Sara, 2001, UDC
Ferro Soto, Carlos A., UVIGO, 2001
Fraiz Brea, José Antonio, UVIGO, 1995
Gago Rodríguez, Susana, 1991; USC y UC3M
García Lorenzo, Antonio, UDC, 2001
Iglesias Antelo, Susana, 1997, UDC
Iglesias Vázquez, Emma (Cardiff University, 2002). UDC
Labandeira Villot, José M ^a (Posgrao University College, Londres. Tese UVIGO1998
Lamelas Castellano, Nélica, USC 2003
López Cabarcos, Ángeles, 1999, USC
López López, Vicente A., 2001
Loureiro García, María L. (Washington State, 2000), USC
Martín Palmero, Federico, UDC, 2002
Martínez Barbeito, Josefina, 1989, UDC
Murias Fernández, M ^a Pilar, USC, 2003
Novo-Cortí, Isabel. UDC, 2001
Orduña Domingo, M ^a Teresa, 1994, UDC
Otero González, Luis, 2001, USC
Pateiro-Rodríguez, Carlos, UDC, 2000
Pena López, Atilano, UDC, 2003
Pérez Bra, Mar; USC, 2003
Piñeiro Chousa, Juan, 1997, USC
Prada Blanco, Albino, UVIGO
Ramos Calvo, Agustín, USC, 1992
Reboredo Nogueira, Juan Carlos (UAB. 1997), USC

Rodil Marzabal, Oscar, USC, 2000
Rodríguez Rodríguez, Gonzalo, 2003, USC
Rodríguez Sandiás, Alfonso, 1999, USC
Ruzo Sanmartín, Emilio, USC, 2002
Sáez Ocejo, José Luis, 1995, UVIGO
Salcines Cristal, Venancio, UDC, 1997
Sánchez Carreira, M ^a Carmen, USC, 2006
Sánchez Santos, Manuel, UDC, 1997
Simón Fernández, Xavier, UVIGO, 1995
Surís Regueiro, Juan Carlos, UVIGO 1992
Teijeiro Álvarez, Mercedes, UDC 2005
Vázquez Rodríguez, M ^a Xosé, UVIGO
Vila Alonso, Mercedes, UVIGO, 1997
Yáñez Braxe, Ramón, UDC, 1999

Nestes grupos hai 22 directoras dun total de 56 persoas da lista, o que supón un 39%, porcentaxe superior á do Grupo 1 no que o número de mulleres directoras foi só de 3 nun conxunto de 23 persoas (13%), e á do Grupo 2 no que o número de directoras foi de 17 nun conxunto de 61 persoas (28%). Tendo en conta a preocupación existente en moitos países pola escasa participación feminina na investigación económica, é un feito destacable a positiva evolución das mulleres neste campo no caso de Galicia.

Grupo 4: Outros discípulos dos grupos 2 e 3

Directores discípulos do Grupo 2 con tese despois de 2006, e directores discípulos do Grupo 3 con teses anteriores ou posteriores a 2006 (información no Anexo).

Outras especialidades

Ademais das teses de Economía, impartiron docencia nas Facultades de Economía especialistas doutras Ciencias Sociais, como o Dereito e a Socioloxía, e tamén especialistas de Matemáticas e doutras áreas. No caso de Socioloxía destaca a achega de José Castillo Castillo, que no ano 1978 dirixiu na UCM a tese doutoral de Xosé Pérez Vilariño, que á súa vez dirixiu na USC as teses doutorais de Celia Muñoz Goy, codirixida con José Luis Veira Veira e lida na USC no ano 2005, e a tese de Xesús Adolfo Lage Picos lida na USC no ano 2001. José Castillo tamén dirixiu a tese do profesor de Socioloxía Roberto Herranz González no ano 2003.

No caso do Dereito destaca a actividade do Luís Suárez-Llanos Gómez, Catedrático de Dereito Mercantil, que foi Decano da Facultade de Económicas nos períodos iniciais e dirixiu as teses doutorais de Pilar Bello Martín Crespo e de Rafael Millán Calenti, profesores da Facultade de Económicas da USC.

4. Difusión da investigación

Na base Dialnet aparecen numerosos traballos de investigación publicados polos investigadores de Economía de Galicia, en forma de artigos, como libros, comunicacións en congresos e documentos diversos. Os artigos publicados na Revista Galega de Economía están dispoñibles gratuitamente na internet pero a meirande parte dos outros traballos que aparecen nesas relacións non están dispoñibles na internet.

Con respecto aos libros publicados, é interesante dispoñer de catálogos de libros publicados, que non eliminen aos libros descatalogados porque se non se inclúen perdemos unha importante información, que non caduca e que é interesante aínda cando transcorreran varios ou moitos anos dende a súa publicación.

Táboa 4. Libros publicados pola Universidade de Santiago de Compostela, 1983-2016

Autor/a	Libro e data de publicación
Abreu Sernández, Luisa Fernanda	La formación del capital en la ría de Vigo (1880-1940): el sector naval y la industria conservera, 1983.
Beiras Torrado, Xosé Manuel	Economía galega e autonomía política, 2013
Caramés Vieitez, Luis	Los temas actuales de la Hacienda Pública, 1989
Corbelle Rico, Eduardo et al.	Mercado e mobilidade de terras en Galicia . modelos de oferta e demanda a escala parroquial, 2011
Fernández Leiceaga, Xaquín	Economía (política) do Monte Galego, 1990
Gago Rodríguez, Alberto	Inflación e impuesto sobre la renta, 1986
García Menéndez, José Ramón	Política económica y deuda externa en América Latina, 1989
Guisán Seijas, M ^a Carmen	Galicia 2000. Industria y empleo, 1990. Emprego sectorial e participación social das mulleres en Galicia e Europa, 2012. (Versión electrónica gratuita de ambos libros. Enlace en: http://www.usc.es/economet/galicia.htm)
López Iglesias, Edelmiro; Juan J. Ares Fernández, eds.	Novos escenarios para a economía galega. II Congreso de Economía de Galicia, 2001
Neira Fontela, Edelmira e Varela González, José A.	Salidas voluntarias de la organización, 1987
Otero Díaz, Carlos G.	Estudios de economía gallega, 1984
Outes Ruso, Xosé Luis	Desarrollo económico en la India y la República Popular China, 1983
Pisón Fernández, Irene	Sistema financiero español y financiación de la empresa en Galicia, 1981 El control de gestión en las pequeñas y medianas empresas, 1983
Rodeiro, David; Fernández, Sara; Rodríguez, Alfonso; Otero, Luis	La creación de empresas en el sistema universitario español, 2013
Rodríguez Galdó, M ^a Xosé (coordinadora)	Corresponsabilidade familiar e empregos do tempo no ámbito universitario, 2016
Rodríguez, Gonzalo; González, Manuel	A diversidade da innovación: una perspectiva sectorial, 2013
Sequeiros Tizón, Julio G.	Desarrollo económico en Galicia. Tomo I. Agricultura y mercado interior. Tomo II. Industrialización y mercado interior, 1986
Varios autores	Estudios en homenaje al profesor Carlos G. Otero Díaz, 1991

Fonte: Elaboración a partir de Catálogos do Servizo de Publicacións e Intercambio Científico da USC (SPIC) e fichas de autores na base "Todos tus libros": <http://www.todostuslibros.com>

Tamén é interesante favorecer o acceso electrónico a interesantes libros descatalogados. Nalgunhas webs non é doado atopar libros científicos de divulgación da investigación xa que están mesturados nos catálogos con outro tipo de publicacións. Con respecto aos libros de economía, tanto de economía rexional como nacional e internacional, que combinan investigación e divulgación, publicados na USC durante o período 1983-2012, localizamos os seguintes títulos na Táboa 4. Os máis recentes pódense adquirir de forma impresa ou electrónica. A RGE publicou algunhas recensións de libros de interese relacionados con Galicia, ou coa investigación económica de Galicia, e trata de concentrar información sobre libros e documentos que estean facilmente localizables nas bibliotecas ou na internet.

Na ligazón da internet, que figura ao final de bibliografía, á Web “todos tus libros” atópanse moitos dos títulos publicados en España, a través de diversas editoriais e institucións, por parte dos investigadores de Economía de Galicia. Polo que respecta ás publicacións en inglés, en editoriais de difusión internacional, tamén houbo achegas destacadas e esperamos incluír algunha información sobre este tema na Web desta Revista.

Particularmente chámamos a atención a escasa dispoñibilidade de acceso na internet de numerosos libros e artigos publicados polos investigadores no pasado que poden ser interesantes hoxe en día. Esta circunstancia dáse non só en publicacións de editoriais privadas senón tamén, a miúdo, en publicacións realizadas no pasado por universidades e outras institucións sen fins de lucro. Mesmo é difícil atopar catálogos na internet que amosen a relación de libros publicados en Galicia sobre temas de interese para a súa difusión social. Obsérvase na actualidade unha renovación importante nas webs dalgunhas universidades, que responden ao desexo de visibilizar e impulsar máis a dispoñibilidade da investigación de forma electrónica.

Estes libros están orientados en gran medida cara á sociedade de Galicia e España. Ademais, os investigadores económicos de Galicia publicaron libros en moitas editoriais e fundacións. Obsérvase nalgúns grupos de investigación unha crecente proxección internacional, tanto en lingua española como en inglés ou noutras linguas. Neste senso houbo importantes achegas da investigación económica realizada en Galicia a estudos de carácter europeo, latinoamericano e mundial. É importante que as Webs das universidades contribúan á divulgación dos devanditos estudos, sobre todo no caso de publicacións con acceso electrónico.

É conveniente que as institucións públicas e privadas apoiem as iniciativas dos investigadores para a proxección social de Cultura xerada pola investigación económica, facilitando a difusión a través da Internet e nos medios de comunicación, de acordo coas recomendacións de Claver et al. (1999) e outros estudos de calidade institucional.

Revistas e bases internacionais de revistas científicas e blogs

A Revista Galega de Economía (RGE) está incluída en prestixiosos índices internacionais, como Scopus de Elsevier, Econ-Lit da American Association, RedAlyc, Ideas.Repec e outros, con varios miles de consultas nas devanditas bases.

Moitos artigos dos investigadores económicos de Galicia, publicados na RGE e noutras revistas, están dispoñibles en liña en bases internacionais importantes.

No Boletín Económico de AHG incluímos ligazóns a varias revistas de investigación económica publicadas en Galicia, especialmente a aquelas que teñen artigos accesibles de forma gratuíta na internet, a través de plataformas como Ideas.Repec ou RedAlyc. Tamén inclúense ligazóns a Blogs de divulgación da investigación económica.

A divulgación a través de revistas científicas a miúdo diríxese a especialistas, pero tamén ten contidos de interese para a divulgación social, e por iso cómpre que as investigacións universitarias asuman un maior protagonismo nas televisións, prensa, blogs de divulgación científica e noutros medios de comunicación para dar difusión aos devanditos contidos de interese social.

A revista Comunicar, realiza un labor importante para impulsar a presenza de contidos científicos de Ciencias Sociais nos medios de comunicación. Aguaded e Macías (2008) sinalan: *“Os medios de comunicación, cada vez máis presentes na sociedade, parecen estar a perder o sentido social e de formación da cidadanía destes, en beneficio da lóxica empresarial e o mercado. Cada vez máis pérdese claridade no servizo público da televisión e urxe potenciar canles de vocación cidadá que recuperen o papel social e formativo dos*

medios. A televisión universitaria é unha magnífica vía para o fomento desta televisión. Nesta comunicación faise unha análise da situación española e realízanse propostas para unha televisión universitaria de servizo público”.

O Blog da Asociación Hispalink Galicia (AHG) inclúe información de publicacións da Economía de Galicia e ligazóns a outros Blogs de divulgación científica da Economía.

5. Conclusións

Este documento é unha achega á bibliografía sobre a realización de teses doutorais en España. Existen algúns estudos sobre os nexos entre investigadores económicos de España, a través da dirección de teses doutorais, como o de Guisán e Expósito (2005) que analiza 40 anos de teses de econometría, e o de Chaves, Monzón e Sajardo (2004) sobre tres decenios de investigación en economía social en España a través das teses doutorais. Constatamos un importante labor investigador realizado polos investigadores de economía de Galicia, con centos de traballos publicados e unha importante difusión académica en bases internacionais cun número de consultas elevado (ver Anexo). Porén, constatamos a necesidade de impulsar a divulgación social de moitas das investigacións económicas que son relevantes neste senso e poden contribuír a un mellor coñecemento das oportunidades e solucións aos problemas económicos da sociedade.

Para iso, é imprescindible a dispoñibilidade e accesibilidade na internet. É conveniente un cambio de perspectiva nas Administracións Públicas, diminuíndo a hiperburocracia e apoiando iniciativas positivas para a difusión social da Cultura Económica.

Polo que respecta aos contidos das investigacións realizadas, constatamos achegas destacadas tanto en temas de economía rexional, como nacional, europea e mundial. A lista de libros da táboa 4 e a lista de títulos de varias teses doutorais do anexo son representativas de moitas das liñas de investigación económica das universidades de Galicia. Ademais, pódense realizar procuras temáticas na Revista Galega de Economía ou nas páxinas web dos autores nas redes RedAlyc e Ideas.Repec.

Dende unha perspectiva de xénero, constatamos que inicialmente a porcentaxe de mulleres autoras ou directoras de teses doutorais era baixa, pero incrementouse substancialmente ao longo do tempo ata acadar un nivel próximo ao 40% no número de autoras e directoras. Estas porcentaxes son elevadas en comparación coas cifras dispoñibles da maioría das universidades doutros países, e é indicativo de que, malia as dificultades para a dedicación á investigación non semella que haxa discriminación negativa de xénero que prexudique o acceso das mulleres á investigación económica en Galicia.

Bibliografía

Aguaded, I., Macías, Y. (2008). Televisión universitaria y servicio público. Revista Comunicar, Vol. XVI, nº 31.¹

Barreiro. X. (2007). A Revista Galega de Economía: quince anos de pensamento económico en Galicia. Revista Galega de Economía, Vol. 16-1, Suplemento.²

Cancelo, M.T. (2008). “Xa chegamos aos corenta”. Celebración del 40 Aniversario de la Facultade”. Revista Galega de Economía, Vol. 17-2.²

Chaves, R., Monzón, J.L., Sajardo, A. (2004). “La investigación universitaria en economía social en España: Tres decenios de actividad científica vistos a través de las Tesis Doctorales.” Servicio de Publicaciones de la Universitat de Valencia.³

Claver, E., Llopis, J., Gascó, J., Molina, H., Conca, F.J. (1999). "Public Administration: From a Bureaucratic Culture to a Citizen-Oriented Culture", *International Journal of Public Sector Management*, Vol. 12-5, 455-464.

Fuentes-Pujol, E., Arguimbau-Vivó, L. (2010) Las tesis doctorales en España (1997-2008): análisis, estadísticas y repositorios cooperativos. *Revista Española de Documentación Científica*, 33, 1, 63-89, 2010 ISSN: 0210-0614. doi:10.3989/redc.2010.1.71.⁴

Guisán, M.C. (1986). La investigación económica en Galicia. Primer Congreso de Economía y Economistas de Galicia. Colegio de Economistas de A Coruña.

Guisán, M.C. (2015). "Informe 2015: 25 Años De Investigación Económica En Galicia, 1967-1991" *Revista Galega de Economía*, Vol. 24-1, pp. 135-140.

Guisán, M.C. (2018). "Investigación económica en Galicia 1967-2017: 50 años de Tesis Doctorales y de estudios de desarrollo económico regional e internacional, Documento da Serie *Economic Development*, nº 121, e libro da Asociación Hispalink-Galicia.⁵

Guisán, M.C., Expósito, P. (2007). "Fifty years of Econometrics Research in Spain: Doctoral Dissertations, International Publications and Other Contributions, 1956-2006". Working Paper of the Series *Economic Development*, nº 98.⁵

Suárez-Llanos, L. (2008). "Testemuña duns comezos". *Revista Galega de Economía*, Vol. 17-2.²

Suárez-Llanos, L.(2010). Añoranzas y desconsuelos. Pequeñas historias de vida universitaria. Fundación Caixa Galicia.

¹ <https://www.revistacomunicar.com/index.php?contenido=detalles&numero=31&articulo=31-2008-91>

² <http://www.usc.es/econo/RGE/benvidag.htm>

³ https://puv.uv.es/la-investigacion-universitaria-en-economia-social-en-espana.html?store=espanyol&from_store=valencia

⁴ http://eprints.rclis.org/14912/1/6redc_def.pdf

⁵ <http://www.usc.es/economet/econometria.htm>

Outras ligazóns: UDC en Dialnet: <https://dialnet.unirioja.es/institucion/udc>

USC en Dialnet: <https://dialnet.unirioja.es/institucion/usc>

UVIGO en Dialnet: <https://dialnet.unirioja.es/institucion/buv>

Teseo: <https://www.educacion.gob.es/teseo/irGestionarConsulta.do>

Base bibliográfica de libros comercializados en España: <https://www.todostuslibros.com/>

Libros de "Economía de Galicia" nesa base:

<https://www.todostuslibros.com/busquedas/?keyword=Econom%C3%ADa+de+Galicia>

Asociación Hispalink-Galicia (AHG):

Boletín Económico: <http://www.usc.es/economet/galicia.htm>

Blog: <https://hispalinkgalicia.blogspot.com.es>

Siglas das universidades españolas que aparecen neste informe:

Universidades: UAB (Autónoma de Barcelona), UAM (Autónoma de Madrid), UB (Barcelona), UCM (Complutense de Madrid) UDC (A Coruña), UMA (Málaga), UN(Navarra), UNIOVI (Oviendo), UPV (País Vasco), USC (Santiago de Compostela), UV (Valencia), UVA (Valladolid), UVIGO (Vigo), UZA (Zaragoza).

Outras abreviaturas: RGE=Revista Galega de Economía.

Revista Galega de Economía: <http://www.usc.es/econo/RGE/benvidag.htm>

Anexo: Táboas A1 a A4.

Táboa A1. Teses de investigadores económicos do período 1974-1981: orde alfabética

Autor	Título	Director	Data
Álvarez Olariaga, Xavier	La génesis de la economía de la educación	Luis Gámir Casares	1980 /06
Caballero Álvarez, Abel R.	Inversión y progreso técnico en un modelo multisectorial de crecimiento	Juan Ramón Quintás Seoane	1977 /10
Caramés Vieitez, Luis Antonio	La hacienda del municipio de Vigo. Perspectiva histórica y situación actual	Carlos G. Otero Díaz	1979 /06
Cibrán Ferraz, Pilar	Previsión a corto plazo: Aplicación de la metodología Box-Jenkins a una entidad financiera	Camilo Prado Freire	1981 /10
Colino Sueiras, José	La integración de la agricultura gallega: el horizonte de la CEE	José Félix Lobo Aléu	1981 /11
Dopico Gutierrez del Arroyo, Fausto	A Ilustración e a sociedade galega. A visión de Galicia dos economistas ilustrados	Jaime García-Lombardero	1977 /06
Fernández Cainzos, Juan José	La hacienda pública y la acumulación de capital en España (1939-1959), un ensayo de interpretación	Carlos G. Otero Díaz	1980 /06
González García, José Luis	La formación del subdesarrollo en la economía leonesa	Xosé Manuel Beiras Torrado	1976 /11
Guisán Seijas, María Carmen	Estudios econométrico de las funciones agregadas de producción (países OCDE)	Jesús Bernardo Pena Trapero	1975 /06
Iglesias Suárez, Alfredo	Posibilidades en España de un impuesto sobre el valor añadido	Carlos G. Otero Díaz	1979 /04
Jiménez-Ridruejo, Zenón	El análisis de la estabilidad en los modelos neoclásicos de crecimiento monetario	Juan Ramón Quintás Seoane	1975 /05
López-Suevos, Ramón	Escendente económico e analise estrutural	Xosé Manuel Beiras	1974 /06
Outes Ruso, Xosé Luis	Desarrollo económico en la India y República Popular de China (en alemán)	K.G. Zinn (Aachen)	1977
Pérez Touriño, Emilio	Agricultura y capitalismo. Análisis de la pequeña producción campesina	Xosé Manuel Beiras Torrado	1981 /07
Pisón Fernández, Irene	El sistema financiero español y la financiación de la empresa en Galicia	Andrés Santiago Suárez Suárez	1980 /11
Redondo López, José Antonio	Aplicación del análisis espectral al estudio del comportamiento bursátil	Camilo Prado Freire	1981 /04
Riobóo Almanzor, José María	Estimación empírico-bayesiana de un modelo econométricoestudio de la población de Galicia	Jesús Bernardo Pena Trapero	1978 /09
Rodríguez Galdó, M ^o Xosé	Señores y campesinos en el Obispado de Mondoñedo (siglos XIV-XVI): análisis de la sociedad rural gallega de fines de la Edad Media	José Ángel García De Cortázar	1975 /12
Rojo Sánchez, Javier Nicolás	El sistema financiero en Galicia: Estructura y evolución	Xosé Manuel Beiras Torrado	1980 /01
Sequeiros Tizón, Julio Gaspar	Elementos para el análisis estructural de la economía gallega	Xosé Manuel Beiras Torrado	1981 /01

Fonte: Guisán (1986), (2015) e (2018). Nota: A data indica Ano/Mes.

Táboa A2. Teses de investigadores económicos do período 1982-1984: orde alfabética

Autor	Título da tese	Director	Data
Bastida Calvo, Justino	Las situaciones de cambio en la empresa y la gestión de inventarios...	Camilo Prado Freire	1982 /02
Blanco Dopico, M ^a Isabel	Precios de transferencia y la formación de valores añadidos a la contabilidad de costes	Antonio López Díaz	1982 /07
Castro Cotón, Manuel	La pequeña y mediana empresa en la CEE y en España: analogías ... y problemas específicos	Camilo Prado Freire	1982 /11
Constenla Acasuso, Francisco	La evolución del proteccionismo... y el Arancel Cambó de 1922	Carlos G. Otero Díaz	1982 /02
Doldán Tié, Félix	Limitaciones y extensiones del modelo de la programación lineal, en el ámbito de aplicación a la gestión financiera	Andrés S. Suárez Suárez	1983
González Laxe, Fernando	El proceso de crecimiento del sector pesquero español	Xosé Manuel Beiras Torrado	1982 /02
Meixide Vecino, Alberto	El mercado de trabajo y la estructura salarial de la industria... (1975-1980)	Juan R. Quintás Seoane	1982 /02
Pardellas De Blas, Xulio	Elementos de análise da estrutura pesqueiro marisqueira ... en Galicia (Ría de Arousa)	Xosé Manuel Beiras Torrado	1982 /09
Varela Lafuente, Manuel	Procesos de producción en el sector pesquero de Galicia	Xosé Manuel Beiras Torrado	1982 /11
Varela González, José Antonio	Una metodología multidimensional para el diseño y comunicación de nuevos productos...	Camilo Prado Freire	1982 /11

Grupo 3. Directores discípulos do Grupo 2 con Tese anterior a 2007Táboa A.31. Directora cuxa tese foi dirixida por Eva Aguayo e Mª Teresa Cancelo

Directora	Teses dirixidas
Lamelas Castellanos, Nélida, USC, 2003	Barata, Ana Sofía Cardim, 2016*

Táboa A3.2. Directores cuxas teses foron dirixidas por Justino Bastida Calvo

Director	Teses dirixidas
Castromán Diz, Juan Luis, 1999	Suyo, Gabriel, 2015
López López, Vicente A., 2001	Campos Vázquez, Adolfo, 2016
Díez de Castro, José Alberto, 1989	Barreiro Fernández, Begoña, 2000; Ferreira, Luis Augusto, 2004*; Redondo López, Carmen, 2005*, Sánchez Vilarriño, Guillermo, 2002*;

Táboa A3.3. Directora cuxa tese foi dirixida por Mª Isabel Blanco Dopico

Directora	Teses dirixidas
Gago Rodríguez, Susana, 1991; USC y UC3M	Ferreira da Silva, Amelia, 2011* UVIGO Márquez Illescas, Gilberto, 2014* UC3M Taboada Mella, M ^a Salomé, 2005 USC

Táboa A3.4. Directora cuxa tese foi dirixida por Manuel Castro Cotón

Directora	Teses dirixidas
Fernández López, Sara, 2001, UDC	Alaraj, Rafat Alí A., 2017*; Fernández Alfaro, Susana, 2007* Nogueira Moreiras, Manuel Angel, 2018*; Rey Ares, Lucía, 2018*; Rodríguez Gulías, M ^a Jesús, 2014*; Simbaña Taipé, Luis Enrique, 2017*; Vivel Búa, Milagros, 2010*; Zapata Huamaní, Guillermo, 2017*

Táboa A3.5. Director cuxa tese foi dirixida por Miguel Angel Crespo

Director	Tese dirixida
Sáez Ocejo, José Luis, 1995, UVIGO	Teixeira Pereira, José Manuel, 2009*

Táboa A3.6. Directores cuxas teses foron dirixidas por Félix Doldán Tié

Directora	Teses dirixidas
Fernández Castro, Ángel, 1995, UDC	Álvarez García, Begoña, 2010; Carrasco Pena, Javier A., 2008; García Fernández, Oscar, 2015;
Iglesias Antelo, Susana, 1997, UDC	Lagoa-Varela, Dolores, 2007; Llano Paz, Fernando de, 2015*
Orduña Domingo, M ^a Teresa, 1994, UDC	Caldas, Alcides dos Santos, 2001*

Táboa A3.7. Directores cuxas teses foron dirixidas por Antonio Erias Rey

Pena López, Atilano, UDC, 2003	Membiela Pollán, Matías Enrique, 2015
Sánchez Santos, Manuel, UDC, 1997	Abeal Vázquez, José-Pablo, 2011; Castellanos García, Pablo, 2004; López Piñeiro, Santiago, 2015*; Pérez Díaz del Río, Indalecio, 2016*

Táboa A3.8. Directores cuxas teses foron dirixidas por José Andrés Faíña Medín

Director	Teses dirixidas
García Lorenzo, Antonio, UDC, 2001	Bouza-Fernández, Sonia, 2011*
Novo-Cortí, Isabel. UDC, 2001	Barreiro Gen, María, 2016; Gago-Cortés, Carmen, 2017; López González, Beatriz, 2011*; Sánchez-Fernández, M ^a Dolores, 2014*
Pateiro-Rodríguez, Carlos, UDC, 2000	Barro-Campello, Esther, 2014 Veiga Fernández, Luis Ángel, 2005
Salcines Cristal, Venancio, UDC, 1997	Campo Villares, Manuel Octavio del, 2008 Zenzes Cordera, Natalia, 2011*

Táboa A3.9. Director cuxa tese foi dirixida por Xoaquín Fernández Leiceaga

Director	1992-2006
Cao Fernández, Manuel, USC 2002	Vázquez Rodríguez, María Rosa, 2011*

Táboa A3.10. Directora cuxa tese foi dirixida por Mª Jesús Freire Seoane

Directora	Tese dirixida
Teijeiro Álvarez, Mercedes, UDC 2005	Silva, Carla Sofia Pires, 2015*

Táboa A3.11. Director cuxa tese foi dirixida por Alberto Gago Rodríguez, J.M. Labeaga y S. Smith

Director	Teses dirixidas
Labandeira Villot, José M ^a , (Lic.USC 1990 ,Postgrado University College, Londres. Tesis UVIGO1998	López Otero, Xiral, 2012*; Pintos Touriño, Pablo, 2017* (Uni. Pontificia de Comillas); Ramos Fernández, Ana, 2015* . Rodríguez Méndez, Miguel, 2003

Táboa A3.12. Director cuxa tese foi dirixida por M^a Do Carme García Negro

Director	Teses dirixidas
Doldán García, Xoán Ramón, 2000, USC	Regueiro Ferreira, Rosa M ^a , 2010; Rodríguez Rodríguez, Gonzalo, 2003; Zambrano, Danny, 2016*;

Táboa A3.13. Directores cuxa tese foi dirixida por Fernando González Laxe

Director	Teses dirixidas
Martín Palmero, Federico, UDC, 2002	Pérez-Sindín, Xaquín, 2015*; Rodríguez Álvarez, Dionisio, 2011; Teba, Felix, 2017*

Táboa A3.14. Directores cuxas teses foron dirixidas por Manuel Guisado Tato

Ferro Soto, Carlos A., UVIGO, 2001	García Alonso, Ero, 2016*; López Carballeira, Analía, 2017* Macías Quintana, Luz A. 2017; Mili, Samira 2017*
Vila Alonso, Mercedes UVIGO, 1997	Álvarez García, José, 2012* Méndez Álvarez-Cedrón, Jesús, 2017

Táboa A3.15. Directora cuxa tese foi dirixida por Edelmiro López Iglesias

Directora	Teses dirixidas
Pérez Bra, Mar; USC, 2003	Morales Urrutia, Ximena, 2017*

Táboa A3.16. Táboa. Directores cuxas teses foron dirixidas por Alberto Meixide Vecino

Director	Teses dirixidas
Bande Ramudo, Roberto, USC 2002	Canay Pazos, José Raúl, 2008; Costa Pereira, Raquel Susana, 2009*; Fraga Castillo, Carlos Alberto, 2010*; López Mourelo, Elva, 2014; Nakatoba, Mohbonu, 2016*
Fernández Grela, Manuel, USC, 1995	Bobokhonov, Abdulmajid, 2016; Cadena Palacios, Cristina N. 2017* Fernández Castro, Belén, 2002: Fernández Páez, Paula Elena, 2011* Samambayeva, Aizhan, 2013: Yuldashevat, Salomat, 2017

Táboa A3.17. Directores cuxas teses foron dirixidas por José Carlos de Miguel Domínguez

Directo/a	Teses dirixidas
Murias Fernández, M ^a Pilar, USC, 2003	Rodríguez González, David, 2013*; Valcárcel Aguiar, Beatriz, 2017*
Ramos Calvo, Agustín, USC, 1992	Martínez Roget, Fidel, 2003

Táboa A3.18. Directoras cuxas teses foron dirixidas por Edelmira Neira Fontela

Director/a	Teses dirixidas
Álvarez Pérez, Dolores, USC, 1999	Vila Vázquez, Guadalupe, 2017*
Bastida Domínguez, María, USC, 2004	Vázquez, Blanco, Santiago, 2015*
Castro Casal, Carmen, USC, 2001	García Chas, Romina, 2012* Vila Vázquez, Guadalupe, 2017*

Táboa A3.19. Directores cuxa tese foi dirixida por José Antonio Redondo López

Director	Teses dirixidas
Fernández Fernández, Loreto, 1996 USC	Domingues, Nuno Miguel, 2013*; Ezcurra Péres, Miguel M ^a , 2012*
López Cabarcos, Ángeles, 1999, USC	García Alonso, Ero, 2016*; López Carballeira, Analía, 2017*; Monteiro, Sergio G.O., 2011; Sampaio de Pinho, Ana Isabel, 2010; Vázquez Rodríguez, Paula, 2010*
Martínez Barbeito, Josefina, 1989, UDC	Agulló Leal, Fernando Luis, 1996; Dopico García, Alberto, 2016 Martínez Dapena, Juan Antonio, 1996, Sánchez Quinzá-Torroja, Juan Manuel, 1994
Otero González, Luis, 2001, USC	Ashour, Sami Othman, 2014*; Dominguez, Nuno Miguel, 2013* Domingues, Renato Heitor, 2017*; Durán Santomil, Pablo, 2010* Ezcurra Pérez, Miguel M ^a , 2012*; Ibragimova, Dildora, 2014* Lado-Sestayo, Rubén, 2015*; Razia, Alaa Sobhi, 2016; Rodríguez Gil, Luis Iganacion, 2012*, Vivel Búa, Milagros, 2010*
Piñeiro Chousa, Juan, 1997, USC	Romero Castro, Noelia, 2009*; Tamazian, Artur, 2008* Vizcaíno-González, Marcos, 2015
Rodríguez Sandiás, Alfonso, 1999, USC	Fernández Alfaro, Susana, 2007* Rodeiro Pazos, David, 2008*

Táboa A3.20. Directores cuxas teses foron dirixidas por José Antonio Varela González

Director/a	Teses dirixidas
Bande Vilela, Belén, USC 2004	Castro González, Sandra, 2007;*
Calvo Silvosa, Anxo, UDC, 1995	Llano Paz, Fernando de, 2015* Peón, David, 2015*
Fraiz Brea, José Antonio, UVIGO, 1995	Alén González, M ^a Elisa, 2003*; Álvarez Fortes, Francisco Javier, 2013*; Álvarez García, José, 2012* ; Araujo Vila, Noelia, 2013; Penelas-Cortés, Montserrat, 2011*UDC; Río Rama, M ^a Cruz del, 2005; Valle Tuero, Eduardo A. del, 2016*
Fernández Ferrín, Pilar, USC, 2002	Rekalde Abasolo, Izaskun, 2017* UPV-EHU
Ruzo Sanmartín, Emilio, USC, 2002	Abousamra, Alaa Abdelaziz, 2017*; Pires, Nuno Ribeiro, 2013

Táboa A3.21. Directores cuxas teses foron dirixidas por Manuel Varela Lafuente

Directores	Teses dirixidas
Simón Fernández, Xavier, UVIGO 1995	Copena Rodríguez, Damián, 2015; Pérez Neira, David, 2010* UIA; Uriart, Ari Henrique, 2016
Surís Regueiro, Juan Carlos, UVIGO 1992	Garza Gil, M ^a Dolores 1996; Santiago Castro-Rial, José Luis 2017

Táboa A3.22. Directores cuxas teses foron dirixidas por Xavier Vence

Director/a	Teses dirixidas
Rodil Marzabal, Oscar, USC, 2000	López Arévalo, Jorge Alberto, 2006; Morales Urrutia, Diana, 2016; Menezes Ferreira, Vicente, 2012
Sánchez Carreira, M ^a Carmen, USC, 2006	Varela Vázquez, Pedro, 2016
Yáñez Braxe, Ramón, UDC, 1999	Bellón Miño, Ana Belén, 2016; Castro-Santos, Laura, 2013*; Preto Fernández, Brais, 2017*

Táboa A3.23 Directores que leron as súas teses en 1992-2006, con outros directores (non incluídos nos Grupos 1, 2 e 3), e que dirixiron teses en 2007-2018

Director/a	Teses dirixidas
Antelo, Manel (Lic. USC. Tese: Dir. Burguet Verde, Roberto, Barcelona. Leída en USC 1996), USC	Estévez Núñez, Juan Carlos, 2012* Magdalena López, M ^a Pilar, 2015* Peón, David, 2015* UDC
Fernández Fernández, Melchor (Lic. Tese Economía. Dir. Polo Andrés, José Clemente, UAB, 1999), USC	Bermúdez González, Yoana Patricia, 2010; Calvo González, Alexia, 2016*; Canto García. Senén del, 2016*UNILEON Carrascal Incera, André, 2014*; Costa Pereira, Raquel Susana, 2009*: Fernández Méndez, Diana, 2017*; Pena Boquete, Yolanda, 2009*; Pérez Dacal, Diana, 2013*; Viejo Rubio, Raimundo, 2008*
Iglesias Vázquez, Emma (Lic. UDC. Máster ESI en USC e Máster en Exeter, UK) (Tese: Cardiff University, Reino Unido, 2002). UDC	Adanu, Dziwornu, 2008* Michigan; Brito Gaona, Luis Felipe, 2018. UDC; Haughton, André, 2011 Exeter, Reino Unido; Said, Fathin, 2011, Exeter, Reino Unido; Satchachai, Panutat, 2009* Michigan, EE.UU.; Tovar, Miguel Angel, 2012 Exeter, UK; Wang, Honlin, 2008*, Michigan, EE.UU.; Wang, Wei S. 2009* Michigan, EE.UU.
Loureiro García, María L. (Lic. USC. Tese en WSU, Washington State, Estados Unidos, 2000), USC	Alló, María, 2015; Barreal Pernas, Jesús, 2015 Barrio Maetínez, Melina, 2010 Ojea Fernández-Colmeiro, Elena, 2008 Rahmani, Dejamel, 2017
Reboredo Nogueira, Juan Carlos (Lic. Tese. Dir. José Luis Raymond Bara. UAB. 1997), USC	Magdalena López, M ^a Pilar, 2015*; Rivera Castro, Miguel Ángel, 2012 Ugando Peñate, Mile, 2013; Ugolini, Andrea, 2014

Táboa A3.24. Outros directores con teses de doutoramento anteriores a 2007

Director	Teses dirixidas
Prada Blanco, Albino, UVIGO	González Gómez, Manuel, 1998; Soliño, Millán, Mario, 2006*
Vázquez Rodríguez, M ^a Xosé, UVIGO	Durán Medraño, Roi, 2012*; Soliño Millán, Mario, 2006*

Grupo 4. Directores discípulos do Grupo 2 con teses en 2007-2010 e discípulos do Grupo 3 con teses anteriores a 2010

Táboa A4.1. Directores con teses dirixidas por directores do Grupo 3 antes de 2007.

Director	Teses do director	Teses dirixidas
Alén González, M ^a Elisa, UVIGO, 2003	Dir. Fraiz Brea, José Antonio UVIGO	Liberato, Filipa Veloso de Azebedo 2016; Liberato, Pedro M. Da Costa, 015; Losada Sánchez, M ^a Nieves, 2013
Castellanos García, Pablo, UDC, 2004	Dir. Sánchez Santos, José Manuel, UDC	Melo Pereira, Luciana; 2014* Pérez Díaz del Río, Indalecio, 2016*
Garza Gil, M ^a Dolores, UVIGO, 1996	Dir. Juan Carlos Surís Regueiro, UVIGO	Pérez Pérez, Marcos, 2016* Torralba Cano, M ^a Julia, 2013*
Losada Pérez, Fernando, USC, 2005	Dir. Barreiro Fernández, José Manuel	Castro González, Sandra, 2017* Torres Labandeira, Santiago, 2016*
Martínez-Roget, Fidel, USC, 2003	Dir. Ramos Calvo, Agustín, USC	Castillo Montes de Oca, Eddy, 2017* Gudiño Paredes, Mariana, 2013* Morales Urrutia, Ximena, 2017* Pawlowska, Ewa, 2011*
Rodríguez Rodríguez, Gonzalo, USC, 2003	Dir. Doldán García, Xoán Ramón, USC	Herrera, Giovanni, 2016*; Iglesias Alonso, Manuela, 2017; Martínez Ballesteros, Víctor Hugo, 2018; Taboada de Zúñiga, Pilar, 2015*

Táboa A4.2. Directores discípulos do Grupo 2 con teses no período 2007-2010

Villasante Larramendi, Carlos Sebastián, USC	Dir. García Negro, M ^a do Carme, 2009, USC	Bas Ventfín, Leticia, 2016*
Vieira, Elvira, ISEG (Pt)	Dir. Neira Gómez, Isabel, 2007, USC	Ferreira, Pedro N. USC 2011*; Gomes, Sofia Elisabete, USC 2013*
Rodeiro Pazos, David, USC	Redondo López, José Antonio; 2008*	Rodríguez Gulías, M ^a Jesús, 2014* Simbaña Taipe, Luis Enrique, 2017*

Táboa A4.3. Directores discípulos do Grupo 3 con teses no período 2007-2010

Director/a	Teses do director	Teses dirixidas
Vivel Búa, Milagros, USC 2010	Fernández López, Sara, Otero González, Luis	Nogueira Moreiras, Manuel Ángel, 2018*; Rey Ares, Lucía, 2018*;
Durán Santomil, Pablo, USC 2010	Otero González, Luis	Domingues, R.H. Correira, 2017*
Rodeiro Pazos, David, USC 2008	Rodríguez Sandiás, Alfonso,	Rodríguez Gulías, M ^a Jesús, 2014*; Simbaña Taipe, Luis Enrique, 2017*

Nota: A tese de Rodeiro Pazos, codirixida por un director do Grupo 2 e outro do Grupo 3.

Anexo: actualizado no 11-4-2019. Tese incluída na táboa 2.2. Fonte: Dialnet

- **Intermodalidad y demanda de transporte:** aplicación al nuevo acceso ferroviario Galicia-Madrid

María José Caride Estévez

Tesis doctoral dirixida por Emilio Pérez Touriño (dir. tes.). Universidade de Santiago de Compostela (2002).